

UKA 2015/72
19. november 2015
Mimi Karlsen

Apequteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut: Qanoq ililluta ilagiit sinnisoqarneq nakussassarsinnaavarput? aamma qanoq ililluta soqutigineqarnerulersissinnaavarput?

(Inatsisartunut Ilaasortaq: Anthon Frederiksen, Partii Naleraq)

Inuit Ataqatigiit Anthon Frederiksen qutsavigaat qanoq iliorluni ilagiinni sinnisoqartitsinerup nukittunerulersinnaaneranut oqallisissiamik saqqummiineranut. Inuit Ataqatigiit aamma soqutigisaraarput qanoq iliorluni ilagiit sulinerannut peqataasoqarnerulersinnaanera oqallisigissallugu.

Ilageeqarneq inuiaqatigiinni pingaaruteqarluinnarpoq. Inuk peqqissuussaguni timikkuinnaanngitsoq aammali tarnikkut peqqissuusariaqarpoq. Inuiaqatigiinni inuit timikkut peqqissuunissaat pillugu peqqinnissaqarfiit, timigissartarfiit nerisallu pitsaasut aamma pisortanit pilersinneqartarput isumannaarneqarlutik.

Taamatuttaaq aamma tarnikkut peqqissuunissaq pingaartigisoq assigiinngitsutigut isumannaarneqassaaq, isiginnaartitsisoqarnikkut, aallatulluunniit pinngorartitsinikkut. Uanili pineqartumi ilagiinni tarnikkut peqqissuunissaq isumagineqassaaq. Tassa inuiaqatigiit tarnikkut peqqissuunissaannut ilagiit, ilagiit sinniisaat, ajoqit palasillu sulinissaat pingaaruteqarluinnarput. Taamaammallu Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut ilagiinnik sullissineq assigiinngitsutigut pitsaanagerusariaqartoq. Akissarsiatigut, ilinniartitaanikkut atortutigullu pissagaluarpat, tamarmik pitsanngorsarneqarsinnaapput.

Pitsanngorsaaniarneq pillugu Ilagiit pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 9. 19. maj 2010-meersoq suliarineqarpoq. Tassalu imaalersimavoq ilagiit qitiusumik aqunneqarnerannik isumaginnittuusoq tassaassasoq Biskopi. Tamannalu aqutigalugu Kalaallit Nunaanni Ilagiit siornamut sanilliullugu ilageeqarnermut annerusumik oqartussaanerulernissaat periarfissanngorpoq.

Ilagiit sinniisut, ajoqit, palasilluunniit oqartussaanerulernerat pikkorissaasarnermik periarfissiisariaqarpoq. Pikkorissarnermi pinsinnaatitaaffiit, isumassarsiaasinnaasulluunniit pikkorissaataasinnaapput.

Qanoq iliornikkut ilagiinni sinnisoqarneq nukittorsarneqarsinnaaneranut apeqquummut Inuit Ataqatigiit tassa pingaartippaat, ilagiit sinniisaanni sulisut sapinngisamik akuttuallaanngitsumik pikkorissartarneqarnissaat aqutissaasoq.

Aamma qanoq iliornikkut ilagiit sinniisaasa pinsinnaatitaaffii annertusarneqarsinnaaneranunut tamanna aqquutaasinnaavoq. Pikkorissaanerit ukiumut minnerpaamik ataasiartariaqarput, pikkorissaanerillu efterskolit aasaanerani matoqqanerini ingerlanneqarsinnaallutik. Periarfissammi tamarmik atorluartariaqarput.

Nalunngisatsituut ilagiit sinniisaat palasimut aamma taartaasarput, taamalu naalagiaritsineq, kuisitsineq ilisinerlu suliarisinnaasarpaat. Tamakkuninnga suliaqassagaanni tatitusaarneq pikkorissarnikkut annertusarneqartariaqarpoq, tassami suliat imaannaangimmata.

Qanoq iliornikkut ilagiit sinniisaannut inuusunnerusut kajuminnerulersinneqarsinnaappat ?

Ilagiit sinniisaattut sulineq ukiut apeqqutaatinnagit sulinerusinnaavoq. Tassani pingaaruteqarpoq kinaluunniit ilagiinnut sullisserusuttoq qinigassanngortissinnaamat. Inuusuttulli kajuminnerunissaannut kaammattuinerit ilinniarfinni aamma ingerlanneqarsinnaapput. Soorlu napparsimasut, parnaarussat immikkut palasimit sammineqarsinnaasut, taamatuttaaq inuusuttut ilinniarfii sammineqarpata, soorlu ilinniarfinni ilinniarfii aqqissugaannik naalagiaritsinerit, ingerlanneqartarpata, taava qularnanngilaq inuusuttut aqqissueqataanermikkut soqutiginnilersinnaanissaat anguneqarsinnaavoq.

Inuit Ataqaatigiit ilagiit sinniisaasa aqqissuisinnaaneri pingaaruteqartutut isigaarput. Oqaluffiup assigiinngitsutigut uummaarissuunissaannut ilagiit sinniisuisa palasi peqatigalugu suliaqarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq. Oqaluffik naalagiarnermi, ilisinermi allatullu pingaartorsiornerinnarmut atornagu allarpassuarnut atorneqarsinnaaneranut ammaassinerusinnaapput. Meeqqanut sammisunik oqaluffimmi isersimaartitsisinnaaneri, inuusuttunut tunngasunik isersimaartitsisinnaaneri allarpassuillu pilersinneqarsinnaapput. Tamakkulu naalagiannikkaluarluni piviusunngortinneqarsinnaallutik.

Ilagiit sinniisaasa inuit, inuiaqaatigiit tarnikkut ikorfartorneqarnissaat isumagisarisagunikku inuiaqaatigiinniit tapersersorneqarnerusariaqarput. Tapersersuinerit pikkorissaneruppata, akissarsianik qaffaaneruppata tamaasa piviusunngortinniartariaqarpagut.

Innuttaaqatigulli piomassutsiminnik suliuarnissaat aamma kaammattuutiguar-tariaqarparput. Nunani allani oqaluffiit ilagiit namminneq ingerlatarisarpaat, pisortanik ikiorneqaratik. Upperisap ingerlalluarnissaa allanillu soqutigineqarnissaa ilagiit namminneq piomassutsimikkut ingerlattarpaat. Nunatsinni tamanna ilinniarfigisariaqarparput, piomassutsisinnillu oqaluffitsinnut sullissinerunissarput piviusunngortinniartarlugu.

Tassa Inuit Ataqaatigiit qanoq iliorluni ilagiinni sinniisoqartitsinerup nukittunerulersinnaaneranut oqallisissiamut saqqummiukkumasaat.

Taamaamat Inatsisartut oqaaseqaateqarnissaannut siunnersuut imaattoq taparserumavarput:

Inatsisartut Naalakkersuisunut kaammattuutigissavaat Naalakkersuisut ilagiinnut malunnaateqarnerusumik suliniuteqarneroqqullugit.